

ROMANTIK

Det kan være en vovelig affære at indbyde samtidskunstnere til en udstilling, der tematiserer et begreb som romantik. Romantik har noget odiøst, kitschet over sig. Det er noget med svulmende følelser, sentimentalitet, flettede fingre og idylliske skovsøer – i al fald i den banale opfattelse af begrebet.

Romantik er nemlig også noget andet: Det er måde at nærme sig livets store spørgsmål på, en måde at se gennem virkeligheden og med stemning, fantasi og antydning skabe åbninger ind til de eksistentielle, spirituelle og måske ligefrem religiøse sider af tilværelsen, sider, som ikke ligger åbenbare på virkelighedens overflade.

Det er den form for romantik, der er omdrejningspunkt for udstillingen Sådan set.

ROMANTIK I NUTIDSKUNSTEN

Idéen til udstillingen opstod i 2010, da det efterhånden var blevet tydeligt, at stemnings- og anelsesfulde motiver fik større og større betydning for en række danske nutidskunstnere.

Skildringer af

- naturen i den blå time
- rygvendte figurer
- tyste, tomme rum og
- by og land i malerisk opløsning

dukkede op på udstillinger, i kataloger og oversigtsværker. Motiverne var - og er - genkendelige, men gennem formelle greb som stilisering, sløring, uskarphed og koloristisk forenkling, skabes et stemningsleje, der med anelse og antydning peger ud over virkelighedsgengivelsen og lader billederne appellere til beskuerens fantasi og medleven.

ROMANTIK TIDLIGERE

Lignende motiver og udtryk spillede en væsentlig rolle i de to perioder i kunsthistorien, som det romantiske særligt knytter sig til:

Romantikken i 1800-tallets begyndelse, hvor mennesket søgte livets mening i en spejling af og konfrontation med det guddommelige i naturen,

og i Symbolismen i århundredets slutning, hvor livets mening snarere skulle findes i det enkelte menneskes inderste sjæl.

Udtrykket havde tillige stor betydning for den gren af modernismen, der gennem det 20. århundrede også dyrkede et fortællende stemningsmaleri.

KUNSTNERNE OM DET ROMANTISKE

På grund af disse slægtskaber giver det mening at undersøge de aktuelle værker ud fra en romantisk vinkel.

Men ét er som udenforstående at gå på udstillinger, fornemme en romantisk strømning og sætte denne oplevelse ind i en kunsthistorisk kontekst. Noget andet er, om kunstnerne har haft intentioner om at anslå de strenge, der giver romantiske associationer.

18 kunstnere blev inviterede, 17 sagde ja tak, en enkelt måtte melde fra på grund af tidsnød. På den baggrund kan man letsindigt konkludere, at jo – disse kunstnere *er* optaget af noget romantisk. Deres tanker om det romantiske kan I læse i den bog, der er udgivet sammen med udstillingen.

ROMANTISK NUTIDSKUNST

Værkerne, der vises på *Sådan set*, er umiskendeligt nutidskunst. De er skabt i det store delta af udtryksformer og billedsprog, som kendetegner nutidskunsten, og kunstnerne bruger den sene Modernismes ret til at vælge på alle hylder. De har derfor vidt forskellige indgange til både kunsten generelt og til det romantiske specifikt.

Kunstnerne viser os verden, sådan som de ser den. Deraf titlen *Sådan set*. De stiller nutidige, relevante og meningsfulde spørgsmål til det at være menneske, til livet og døden,

virkeligheden, kunsten og det spirituelle, ikke i parafraser over Romantikken, Symbolismen eller den stemningsorienterede Modernisme, men i selvstændige fortolkninger af temaer, som også ses i de tidligere, romantiske strømninger.

TEMAER OG MOTIVER

Værkerne synes at kredse om begreber som **tid, længsel, fremmedgørelse og forfald**, udtrykt på vidt forskellig vis indenfor tre motivgrupper: **Landskaber, figurbilleder og interiører**.

Tiden tematiseres i værker af Henrik Capetillo, Allan Otte og Thomas Wolsing. Tidens flygtighed i en røgsky eller det uafvendelige i en kirkegård. Tidens tand i nedstyrtnings-truede bygninger.

Det sårbare, flygtige nu tematiseres i de vandspejle, som ses i værker af fotograferne Nicolai Howalt, Astrid Kruse Jensen og Trine Søndergaard og af malerne Ulrik Møller og Bjarke Regn Svendsen.

I værker af Rasmus Bjørn, Søren Martinsen, Christian Skeel og Ole Tersløse synes naturens nedfrosne tilstand at være permanent.

Anette Harboe Flensburgs sætter tiden i stå i sine tomme interiører, mens tiden som 'gamle dage' tematiseres i Hjördis Haacks forstørrelser af sølvfade og i hendes blomstermaleri i kæmpeformat.

Længslen tematiseres gennem rygvendte menneskeskikkelser i Rasmus Bjørns værker, der synes at spejle mod andre – og måske bedre – tider.

Også i værker af Peter Martensen, Ole Tersløse og Allan Otte synes figurerne eller deres stedfortræder i form af gravstene at søge en anden verden. I hvilken retning længslen og drømmene går, må være op til den enkelte beskuer.

Tid og længsel tematiseres i abstraheret form i de værker, der bryder med det konventionelle perspektiv: Dobbelteksponeringen og den dybe rumlighed i Karen Gabel Madsens interiører og det kalejdoskopiske univers i Christian Skeels landskaber.

Fremmedgørelsen ses i værker af Rasmus Bjørn, Hjördis Haack, Anette Harboe Flensburg og frem for alt Ole Tersløse: I værkerne isoleres mennesket og sættes udenfor kontekst som ikke-kommunikerbart, forvrænget, ikke-tilstedeværende og handlingslammet.

Forfaldet tematiseres helt bogstaveligt i Thomas Wolsings værker, hvor huse og gårde er ved at gå til grunde, og som en understrøm i værker af Karen Gabel Madsen, Ulrik Møller og Allan Otte, hvor motiverne har 'kendt bedre dage'.

Grænseland

I yderkanten af de fire skitserede temaer Mads Gamdrups superforstørrelser af landskabsfotografier. I hans farveprikker radikaliseres det romantiske. Billederne er stemningsfulde og suggestive, de appellerer til følelserne og er som sådan romantiske. Men de har sluppet den synlige forankring i genkendeligheden, de er romantiske abstraktioner.

EN NY ROMANTIK?

Spørger man, om dét, nutidskunstnerne præsenterer, så også rent faktisk *er* en ny romantik og ikke bare er værker, der formidler en stemning, som vi har lært at opfatte som romantisk, så må svaret være ja, set i forhold til det romantikbegreb, jeg tidligere skitserede.

Svaret er ja, fordi der tydeligvis *er* motivfællesskaber tilbage til tidligere romantiske strømninger.

Det er ja, fordi nutidskunstnerne gennem formelle, stemningsskabende greb rykker ved virkeligheden, trækker beskueren ind i værket ved dets suggestive kraft for derefter at vise en vej ud af det, i retning mod et dybere indhold af universel karakter.

Og det *er* romantik, når kunstnerne søger grænserne mellem det figurative og abstraktionen i farve, fravær af farve og i positiv forstand retningsløs intensitet, for deri gennembryder de virkeligheden og inviterer til intuitive, næsten fysiske oplevelser af flade, form og farve.

Kunstnerne reflekterer over nutiden i al dens kompleksitet. De undrer sig over verden og søger svar gennem kunsten. Romantik er stadig den dag i dag en måde at nærme sig det, der ligger *uden for* den sansbare virkelighed, det, der ikke kan sættes ord, men nok form på.

Romantik handler også i dag om at skabe åbninger ind til det store, eksistentielle spørgsmål: Hvad vil det sige at være menneske? Det er et spørgsmål, som er akkurat ligeså relevant i dag, som det var for 100 og 200 år siden. Og kunsten kan i dag som dengang pege på relevante svar.

KUNSTEN OG DET ROMANTISKE

Fordi værkerne bliver til i senmodernismen, handler de også om kunsten som kunst, om dens evne til at diskutere og formidle spørgsmål og svar på en meningsfuld måde, som både rummer den historiske bevidsthed, den aktuelle relevans og den subjektive fortolkning.

Kunstnerne er fra hver deres ståsted optaget af kunstens stadige undersøgelse af forholdet mellem repræsentation og abstraktion, mellem det, der knytter motivet til virkeligheden og det, der knytter det til kunsten.

Når de bruger uhåndgribelige og relative virkemidler som stemning og suggestion til at bygge bro mellem virkeligheden og kunsten, og via kunsten mellem virkeligheden og det, der ligger udenfor den, knytter de an til klassiske romantiske virkemidler, som i de viste værker fortolkes i en moderne, romantisk kontekst.

TAK

Til sidst vil jeg gerne takke alle kunstnerne for deres medvirken – for deres mod til at arbejde med det romantiske, for deres mod til at sætte ord på begrebet og for deres smukke, uhyggelige, grumme og poetiske billeder.

Jeg vil også gerne takke Rønnebæksholm for at lægge hus til denne første visning af Sådan set, og Kunstforeningen Det Ny Kastet og Janus Bygningen, fordi de vil vise udstillingen, når den til sommer har været vist hjemme i Kunstbygningen i Vrå. Tak.